

Apel pentru propuneri

pentru desfășurarea unui
Studiu privind stadiul actual în domeniul învățării și educației adulților (ALE)
în Republica Moldova

INFORMAȚIE DE REPER

DVV International desfășoară activitatea internațională a Deutscher Volkshochschul -Verband eV (DVV), Asociația Germană pentru Educația Adulților. DVV reprezintă interesele celor aproximativ 850 de centre comunitare de educație a adulților (*Volkshochschulen* - VHS) și ale asociațiilor lor de land, cei mai mari furnizori de educație continuă din Germania.

În calitate de organizație profesională lider în domeniul **învățării și educației adulților (ALE)** și al cooperării pentru dezvoltare, DVV International s-a angajat să promoveze dreptul la învățare pe tot parcursul vieții la nivel mondial și implementează programe de cooperare pentru dezvoltare în Africa, Asia, America Latină și Europa de peste 50 de ani. DVV International consolidează sistemele naționale ALE în țările partenere și oferă sprijin pentru înființarea și dezvoltarea unor structuri durabile pentru educația tinerilor și adulților. Abordarea de proiect a DVV International vizează îmbunătățirea condițiilor în politici, legislație și finanțare (*nivel macro*), precum și promovarea profesionalizării în practica și teoria ALE (*nivel mezo*) și presupune cooperare atât cu instituțiile guvernamentale, cum ar fi ministerele, cât și cu organizațiile societății civile, universitățile și alți furnizori de educație. Prin sprijinirea partenerilor noștri (de obicei, centre de educație pentru adulți) în dezvoltarea și pilotarea unor oferte de învățare concrete exemplare (*nivel micro*), în special pentru grupurile de populație defavorizate, creăm cele mai bune practici și dovezi ale beneficiilor ALE.

DVV International Moldova (www.dvv-international.md) este biroul național din Republica Moldova al Asociației Germane pentru Educația Adulților. Unul dintre obiectivele cheie ale DVV International Moldova este de a sprijini partenerii în dezvoltarea unor structuri ALE durabile - Instituții de Învățare și Educație a Adulților. Aceste instituții ar trebui să devină spații prietenoase pentru învățarea adulților, dezvoltarea comunității și construirea dialogului, accesibile tuturor, indiferent de vârstă, sex, ocupație, venit sau alte criterii. Proiectul de țară este realizat cu sprijinul Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare din Germania (BMZ).

Implicarea la nivel macro și cooperarea cu Ministerul Educației și Cercetării din Republica Moldova au început în 2010, odată cu înființarea Biroului de țară la Chișinău și cu contribuții la elaborarea unor documente de politici la nivel național: din 2016 s-au depus eforturi pentru a dezvolta componenta de învățare și educație a adulților în documentele de elaborare a politicilor, inclusiv Codul Educației (2014, 2022), primul proiect al Strategiei de Formare Profesională Continuă a Adulților (2016-17), Regulamentul privind Formarea Profesională Continuă a Adulților (2017 și 2023-24) etc.

CONTEXTUL ȚĂRII

Reformele și evoluțiile recente din sectorul educațional din Republica Moldova sunt strâns legate de *Strategia de Dezvoltare a Educației a țării „Educația 2030”* și angajamentele de aderare la UE, concentrându-se pe modernizarea capitalului uman, creșterea participării la piața muncii și promovarea tranzițiilor digitale și ecologice.

În Strategie „Educația 2030”, învățarea pe tot parcursul vieții (IPV) este prezentată ca un principiu central pentru întregul sistem educațional, nu doar pentru școlarizarea formală, ci pe tot parcursul vieții. Conform Recomandării UNESCO privind învățarea și educația adulților (2015), ALE este o parte esențială a învățării pe tot parcursul vieții. Însă, în documentul „Educația 2030”, ALE este cumva limitată la „servicii de educație continuă pentru adulți”, care urmează să fie diversificate prin intermediul centrelor de educație non-formală care urmează să fie create, dar, se presupune, în mare parte prin implicarea sectorului privat și sprijinul donatorilor.

În Uniunea Europeană, luând în considerare transformările societale și economice continue și concurența globală, a fost recunoscută importanța învățării adulților (ALE) și a învățării pe tot parcursul vieții (LLL) și, ca răspuns politic la o problemă structurală majoră, a fost adoptat un **obiectiv/un criteriu de referință special**. Obiectivul prevede că UE trebuie să promoveze participarea la învățarea adulților **până în 2030**, astfel încât **cel puțin 60% dintre adulți să participe la programe de educație sau formare profesională cel puțin o dată în ultimele 12 luni**. Întrucât nevoile de dezvoltare a competențelor se schimbă mai rapid decât pot ține pasul sistemele tradiționale de educație și calificările inițiale, obiectivul are intenția de a integra învățarea adulților. ALE ar trebui să devină o parte normală a vieții pentru majoritatea populației adulte.

Obiectivele ambițioase ale Republicii Moldova pe calea integrării în UE impun convergența legislației și practicii moldovenești cu abordările UE. Republica Moldova nu are un set unic, independent de „obligații privind educația adulților” în procesul de aderare la UE. Deși învățarea adulților în sine nu este un capitol de sine stătător al acquis-ului UE, angajamentele legate de educația adulților (EAA) provin din alinierea la acquis-ul UE privind educația (ecosistemul învățării pe tot parcursul vieții) și politicile de ocupare a forței de muncă, precum și la standarde mai ample de incluziune socială. În practică, EA este integrată în mai multe domenii de negociere și agende de reformă.

În „Raportul Republicii Moldova 2025”, ¹Comisia UE afirmă în mod explicit că participarea la piața muncii rămâne scăzută în comparație cu media UE și că măsurile active extinse pe piața muncii și educația și formarea profesională (VET) sunt legate de îmbunătățirea rezultatelor în domeniul ocupării forței de muncă. De asemenea, se observă că nepotrivirea competențelor și forța de muncă insuficient educată limitează competitivitatea și că eforturile de consolidare a cercetării și inovării rămân limitate – subliniind importanța competențelor de pe piața muncii și a inovării pentru performanța economică.

În ceea ce privește criteriul de referință al UE privind participarea la ALE, Moldova nu colectează date privind participarea și, prin urmare, lipsesc date fiabile. Conform evaluării Fundației Europene de Formare (ETF), participarea la învățarea pe tot parcursul vieții (% din persoanele cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani) a crescut de la **1,3% la 2,2% până în 2023** (indicator bazat pe măsuri de participare pe termen scurt) ², dar ratele sunt foarte scăzute în comparație cu media UE. Datele privind

¹ <https://www.ecoi.net/en/file/local/2132153/raport-moldova-2025.pdf>

² <https://www.etf.europa.eu/ro/unde-lucrăm/țări/moldova> p. 18

educația și formarea profesională în Moldova (VET)³ sunt colectate în prezent de Biroul Național de Statistică doar pentru angajați. Conform datelor oficiale din 2024: 21,6% dintre angajați au participat la formare profesională continuă, iar 42,2% dintre companii au oferit formare⁴. În diverse rapoarte, cifrele variază în funcție de indicatorul și setul de date utilizat (învățare formală/nonformală, formare profesională legată de locul de muncă sau anchete privind învățarea pe tot parcursul vieții). Conform Analizei Comune a ONU pe Țară pentru 2021, doar 0,3% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 55 și 74 de ani au fost implicate în activități de învățare pe tot parcursul vieții.⁵

Codul Educației Republicii Moldova în Titlul VII „Învățarea pe tot parcursul vieții” recunoaște educația adulților în contextele sale formale, non-formale și informale, precum și centrele de educație comunitară publice sau private. La 26 martie 2023, prin Hotărârea de Guvern nr. 222 a fost aprobat „Regulamentul privind educația adulților”. Însă, în prezent, majoritatea educației non-formale pentru adulți (ALE) se desfășoară cu sprijinul donatorilor internaționali. Elaborarea politicilor naționale care promovează ALE și în special ALE non-formală se bazează greu pe dovezi, deoarece, așa cum s-a menționat, lipsesc date complete privind participarea.

Politicile și implementarea în sectorul ALE sunt conduse în comun de o varietate de părți interesate importante: Ministerul Educației și Cercetării (MEC), Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS), Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), ANACEC (agenția de asigurare a calității), inițiative municipale (cum ar fi Centrul Municipal de Educație a Adulților Chișinău - CMIEA) și actori și rețele active ale societății civile (cum ar fi DVV International, Platforma Națională ALE etc.).

În ceea ce privește alfabetizarea adulților, conform datelor de evaluare, rata de alfabetizare a adulților (cu vârsta de 15+ ani) în Moldova în 2021 este măsurată oficial ca fiind de 99,6%⁶. Cu toate acestea, nu există încă cifre exacte disponibile pentru analfabetismul funcțional în rândul adulților, însă rezultatele PISA 2022 arată că fiecare al doilea adolescent din Moldova este analfabet funcțional⁷. Pentru adulții din Moldova care au absolvit cu mult timp în urmă și care nu neapărat participă la programe de formare, analfabetismul funcțional ar putea fi chiar mai mare decât în rândul tinerilor. Un factor suplimentar care este adesea trecut cu vederea este faptul că trecerea de la alfabetul chirilic la cel latin la 31 august 1989 a lăsat în urmă în ceea ce privește citirea și scrierea o anumită cotă a populației, niciodată cuantificată, dar vizibilă chiar și printr-o derulare rapidă pe rețelele de socializare. De asemenea, lipsa cunoașterii limbii de stat de către minoritățile etnice din Moldova afectează, de asemenea, integrarea economică și socială, accesul la dezvoltare și alte oportunități.

În general, educația este în Republica Moldova o prioritate națională de top în alocarea bugetară (aproximativ un sfert din cheltuielile publice). În **2024**, educația a reprezentat **aproximativ 23,1% din totalul cheltuielilor publice**, ceea ce o face al **doilea sector bugetar ca mărime** după protecția socială (26%)⁸. Republica Moldova investește o pondere relativ mare din PIB în educație: cheltuielile

³ https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2025-01/Country%20Fiche_Moldova_2024_EN_web.pdf

⁴ https://statistica.gov.md/en/statistic_indicator_details/41

⁵ <https://moldova.un.org/sites/default/files/2022-11/Common%20Country%20Analysis%202021%20%28UN%29%205.pdf>

⁶ <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/mda/moldova/literacy-rate>

⁷ <https://moldova1.md/p/21068/rezultatele-pisa-2022--fiecare-al-doilea-adolescent-din-republica-moldova-este-analfabet-funcional> ; https://ance.gov.md/sites/default/files/pisa_2022_raport_mda.pdf

⁸ <https://gov.md/ro/comunicate-de-presa/raportul-privind-executarea-bugetului-de-stat-pe-anul-2024-aprobat-de-guvern>

publice pentru educație ca procent din PIB în 2024 au fost de 5,4%, depășind media UE de 4,6% ⁹. Conform Raportului privind implementarea bugetului de stat pentru anul 2024, acestea au fost de 4%. Cheltuielile totale de stat în acel an au fost de aproximativ **80,1 miliarde de lei**, cheltuielile pentru educație reprezentând 23,1% - o bună parte din resursele publice naționale.

Programul național „ Investiții în profesori” este una dintre puținele investiții clar cuantificate în învățarea adulților, finanțate de la bugetul de stat. În **2024, aproximativ 8 milioane de lei** au fost alocate din bugetul de stat pentru cursuri de formare continuă. Programul a vizat **peste 4.000 de profesori**, oferind module gratuite de perfecționare, mentorat și dezvoltare profesională pe tot parcursul anului. De asemenea, în 2024, principala finanțare publică pentru învățarea limbii române pentru persoanele care nu sunt vorbitoare de limba română din Republica Moldova a venit prin intermediul **Programului Național de Învățare a Limbii Române (2023-2025)**, finanțat direct de la bugetul de stat. Aproximativ **12.700 de persoane s-au înscris** în acel an (multe la nivelurile începător A1-A2)¹⁰.

OBIECTIVELE EVALUĂRII PLANIFICATE ȘI ÎNTREBĂRILE CHEIE LA CARE TREBUIE RĂSPUNDE

Obiectivul evaluării sectorului ALE din Republica Moldova este **de a documenta și analiza evoluțiile** din ultimul deceniu în ceea ce privește cadrul legal și instituțional pentru ALE (inclusiv angajamentele internaționale), de a identifica lacunele și provocările și **de a recomanda un curs de acțiune atât pentru guvernul Republicii Moldova, cât și pentru alte părți interesate**.

Întrucât Guvernul Republicii Moldova este angajat să armonizeze legislația moldovenească cu acquis-ul UE, concluziile evaluării ar trebui să fie integrate în posibilele acțiuni pentru perioada 2027-2030, inclusiv în ceea ce privește următoarele aspecte:

Cadrul juridic :

- Ce există în vigoare pentru a oferi oportunități eficiente și echitabile de învățare și educație pentru adulți (ALE) în țară?
- Sunt necesare reglementări suplimentare de sine stătătoare? Care ar fi justificarea adoptării unor astfel de acte?
- Legăturile ALE (învățare și educație pentru adulți) cu educația formală, inclusiv instituțiile VET și universitățile. Furnizarea de ALE de către organizații ale societății civile și furnizori privați.
- În ce măsură este posibilă certificarea/licențierea programelor de ALE și/sau recunoașterea învățării anterioare în condițiile existente și dacă este posibil să se realizeze mai mult fără o lege privind ALE?
- Sunt luate în considerare și dezvoltate toate opțiunile de ALE - formale vs. non-formale, programe plătite vs. gratuite, piața muncii și ALE liberală (umanistă)?

Finanțe :

- Care sunt resursele financiare accesate în țară care susțin furnizarea de ALE?
- Ce lipsește și ce ar putea fi dezvoltat, pe baza celor mai bune practici ale UE?

⁹ <https://www.edu.gov.md/ro/content/raportul-de-extindere-al-comisiei-europene-republica-moldova-inregistrat-progrese>

¹⁰ <https://rm.coe.int/6th-sr-moldova-en/1680b51635>

Guvernare :

- În ce măsură este guvernul angajat în angajamentele sale internaționale privind promovarea ALE și a învățării pe tot parcursul vieții în Moldova?
- În ce măsură sunt ALE și LLL încorporate în agenda guvernamentală?
- Care sunt organele de conducere și în ce măsură este eficientă implicarea lor?
- Care sunt percepțiile publicului despre ALE și cum afectează acestea furnizarea și utilizarea serviciilor?

Colectarea și gestionarea datelor :

- Care sunt principalele lacune în ceea ce privește nevoile de date și statistici, mediul de reglementare, capacitatea instituțională și alte domenii identificate mai sus?
- Prin ce se deosebește sau se aseamănă contextul Republicii Moldova cu cel regional în ceea ce privește colectarea și gestionarea datelor în domeniul învățării și educației adulților și ce lecții, experiențe sau practici comune pot fi identificate?

Recomandări cheie

Pentru a crește accesul și participarea cursanților adulți la educația pentru adulți printr-o mai bună guvernare, finanțare și legislație.

SARCINI ȘI PROCEDURĂ

Odată ce a fost identificat un expert sau o echipă de experți, Termenii de Referință (TdR) pentru elaborarea produsului final (Raportul) vor fi elaborați în comun cu expertul/echipa de experți selectat(ă), în strânsă consultare cu reprezentanții Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

Expertul sau echipa de experți contractați trebuie să revizuiască politicile și practicile educaționale existente în țară, să le compare cu cele mai bune practici și tendințe internaționale, să analizeze peisajul părților interesate, să identifice oportunități de îmbunătățire și creare de rețele și să elaboreze obiective strategice măsurabile pentru a crește accesul și participarea oamenilor la ALE/LLL, inclusiv educația și formarea non-formală a tinerilor și adulților, precum și să recomande documentele de politici corespunzătoare pentru atingerea obiectivelor trasate.

- Raport inițial după 15 zile de la începerea lucrării, inclusiv metodologia finală, colectarea datelor și planul de timp.
- Analiză documentară și cartografiere juridică/politică: 5 zile pentru cartografierea legislației, politicilor, instituțiilor, instrumentelor de finanțare etc.
- Rezumatul activității de teren: Interviu cu părțile interesate relevante (dacă echipa decide acest lucru, până la 10 zile)
- Raportul/studiul preliminar va fi furnizat în limba engleză, într-un volum aproximativ de 70-75 de pagini.

Metodologia de evaluare

Expertul sau echipa de experți în evaluare ar trebui să determine designul și metodologia relevante ale studiului în strânsă cooperare cu DVV International. Metodologia propusă ar trebui să detalieze obiectivele și întrebările evaluării prin identificarea părților interesate/implicate, precum și instrumentele de colectare a datelor și un cadru analitic.

Întrucât evaluarea este un studiu calitativ al domeniului ALE din Moldova, se recomandă analiza datelor secundare, interviuri aprofundate cu informatori cheie, interviuri cu experți și, în unele cazuri, focus grupuri sau interviuri de grup. Metodologia preliminară, planul de lucru și instrumentele de colectare a datelor pentru secțiunea din Moldova a evaluării trebuie aprobate de biroul de țară înainte de începerea activității de teren pentru evaluare.

Implementare, analiza de date și structurarea raportului

Implementarea evaluării în țară ar trebui să înceapă după aprobarea metodologiei, planului de lucru și instrumentelor de către Biroul de Țară DVV International Moldova.

Expertul sau echipa de evaluare ar trebui să pregătească un raport axat pe specificul țării, care ar putea fi utilizat ca document de sine stătător. Raportul ar trebui să analizeze separat datele din țară (Moldova), dar, acolo unde este cazul, să ofere comparații cu alte țări din regiune sau vecini din UE (de exemplu, România, Bulgaria etc.) și să facă recomandări cu privire la posibilele lecții care pot fi învățate și utilizate din experiențele altor țări.

După depunerea proiectului de lucrare, ar trebui organizat un atelier de validare, la care principalele părți interesate ar trebui invitate să participe la prezentarea proiectului de document și la discuții. Reprezentanții MEC, DVV International și alte părți interesate relevante dintre membrii Platformei vor participa la o reuniune special desemnată a Platformei ALE în 2027.

Se anticipează că studiul va fi desfășurat în perioada 2026 (ultimul trimestru) - 2027 (primul trimestru), iar concluziile vor fi structurate în limba engleză sub forma unui amplu raport cu recomandări.

PROFIL DE EXPERT

Bună înțelegere a sectorului ALE și a practicilor actuale în Moldova și Europa, bazată pe cercetare, practică, elaborare de politici sau alte aspecte relevante;

- Experiență dovedită în cercetare și/sau elaborare de politici și/sau dezvoltare de politici în domeniul educației;
- Fluență în limba engleză. Cunoașterea limbii române sau ruse ar constitui un avantaj;
- Disponibilitate pentru îndeplinirea sarcinii în perioada noiembrie 2026 – februarie 2027 (aproximativ 25-30 de zile lucrătoare în total).

Sunt încurajate în mod special propunerile din partea echipelor internaționale formate din experți moldoveni și europeni.

DOCUMENTE DE APLICARE

Experții/echipele de experți interesați sunt rugați să își exprime interesul prin trimiterea electronică a următoarelor documente în format PDF:

1. CV-ul/CV-urile persoanei/persoanelor care urmează să fie implicate (*inclusiv acoperirea profilului indicat mai sus*);
2. Propunere tehnică care să acopere următoarele aspecte:
 - Scrisoare de interes cu o descriere a înțelegerii sarcinilor;
 - O scurtă descriere a metodologiei privind modul în care expertul/echipa de experți intenționează să procedeze pentru a atinge obiectivul misiunii;
3. Exemple posibile de sarcini similare întreprinse și produse realizate sau orice alt material care demonstrează competența expertului /echipei de experți în domeniu în domeniu;
4. Propunere financiară cu tarif(e) zilnic(e).

CRITERII DE EVALUARE

Cererile vor fi evaluate conform următoarelor criterii:

1. Calificările expertului/expertiilor (contează o treime), pe baza evaluării cerințelor de la punctele 1 și 3 de mai sus.
2. Propunere tehnică (contează o treime), bazată pe evaluarea cerințelor de la punctul 2.
3. Propunere financiară (contează o treime), bazată pe evaluarea punctului 4.

Termenul limită pentru depunerea candidaturilor este 25 octombrie 2026 (sfârșitul zilei de muncă).

Vă rugăm să trimiteți aplicația dumneavoastră către dna Adela Scutaru-Gutu, Director de țară DVV International Moldova scutaru-gutu@dvv-international.md

Cu sprijin din partea

